

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Тодорка Живкова Терзиева
ФМИ при Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

в област на висше образование: **1. Педагогически науки**

професионално направление: **1.3. Педагогика на обучението по...**

докторска програма: **Методика на обучението по информационни технологии**

Автор: Деница Ангелова Шаркова

Форма на докторантурата: самостоятелна подготовка

Тема: „Приложение на облачни технологии в обучението“

Катедра: Обучение по математика, информатика и информационни технологии

Научни ръководители: проф. д-р Коста Андреев Гъров

доц. д-р Иван Илиев Шотлеков

1. Общо описание на представените материали

Съгласно заповед № Р33 - 6080/15.12.2017 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ съм определена за член на научното жури във връзка с процедурата за защита на дисертационния труд на тема „**Приложение на облачни технологии в обучението**“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование: *1. Педагогически науки*; Професионално направление: *1.3. Педагогика на обучението по ...*; докторска програма: *Методика на обучението по информационни технологии* на **Деница Ангелова Шаркова** – докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Обучение по математика, информатика и информационни технологии“ (ОМИИТ) на ФМИ при Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ с научни ръководители проф. д-р Коста Гъров и доц. д-р Иван Шотлеков. На първото заседание на научното жури съм избрана за рецензент на дисертационния труд, съгласно протокол № 1/19.12.2017 г.

Представеният от Деница Ангелова Шаркова комплект материали е в съответствие с Чл. 36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ „Паисий Хилендарски“ и включва следните документи:

- Молба по образец до Ректора на ПУ „Паисий Хилендарски“ за разкриване на процедура за защита на дисертационния труд;
- Автобиография по европейски формат;

- Диплома за образователно-квалификационна степен „магистър“ с приложение: серия ПУ 2012, № 048408, регистрационен номер № ЛП 63 от 31 октомври 2012 г., издадена от Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“;
- Протокол №11/10.10.2017 г. от КС за готовността на кандидата за предварително обсъждане;
- Автореферат;
- Декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;
- Заповед №Р33-5108/25.10.2017 г. на Ректора за разширяване на състава на КС;
- Протокол №12/07.11.2017 г. от предварителното обсъждане в катедрата;
- Справка за спазване на специфичните изисквания на ФМИ;
- Списък на публикациите по темата на дисертационния труд;
- Копия на публикациите по темата на дисертационния труд;
- Дисертационен труд;
- Заповед №Р33-1137/26.03.2015 г. за зачисляване в докторантура;
- Заповед №Р33-5404/14.11.2017 г. за отчисляване от докторантура;
- Заповед №8/12.04.2016 г. за комисия за провеждане на изпита от индивидуалния учебен план;
- Протокол от 19.04.2016 г. за издържан изпит от индивидуалния учебен план;
- Списък с цитиранията на публикациите по темата на дисертационния труд;
- Комплект с всички документи на електронен носител.

Представените документи са прецизно оформени и подредени в съответствие с приложения списък.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Деница Шаркова завършва средното си образование през 2006 г. в Английска езикова гимназия Пловдив, гр. Пловдив. През 2010 г. завършва образователно-квалификационна степен „Бакалавър“ по специалност „Журналистика и масови комуникации - Европеистика“ към Американски Университет в България, Благоевград. През 2012 г. завършва магистърска програма по специалност „Английска филология - лингвистика и превод“ към ПУ „Паисий Хилендарски“, Филологически факултет.

През 2015 г. е зачислена в докторантура на самостоятелна подготовка към катедра ОМИИТ, докторска програма „Методика на обучението по информационни технологии“.

В периода от 01.09.2010 г. до 30.09.2013 г. Деница Шаркова работи като преподавател по английски език към Британика - Пловдив, а от 01.10.2013 г. е назначена като асистент по английски език към катедра „Обучение по математика, информатика и информационни технологии“ на ФМИ при ПУ „Паисий Хилендарски“.

Докторант Деница Шаркова притежава отлични комуникационни умения, владее свободно английски и френски език, и ползва на основно ниво португалски език.

3. Актуалност на дисертационната тема и целесъобразност на поставените цели и задачи

Облачните технологии предоставят възможности за създаване на гъвкава учебна среда, богата на ресурси и инструменти, съответстваща на потребностите на обучаемите и поставените учебни цели. От друга страна качествено прилагане на съвременни ИКТ позволява да се реализират дидактически подходи и методи, които традиционната образователна среда не позволява. Преподавателят в облачната класна стая не е вече център на образователния процес, а приема ролята на модератор и мотиватор, който да води и насочва обучаемите към реализация на индивидуалните им цели, които трябва да постигнат в обучението.

Разработеният от Деница Шаркова дисертационен труд е свързан с изключително актуален за образованието проблем - приложение на облачните технологии в обучението.

В увода добре са дефинирани цели и задачи на изследването, обект, предмет и основна хипотеза на изследването. Основните цели на настоящия дисертационен труд са свързани с два компонента – разработване на технологичен модел за обучение в облачна среда на макро и микро ниво; и организиране и провеждане на педагогически експеримент за установяване на ефективността на изградения технологичен модел. За реализиране на поставените цели са формулирани четири задачи, които адекватно отразяват планираните дейности и съответстват на поставените цели.

Актуалността на проблема е обоснована много добре в Увода и Първа глава на дисертационното изследване. Акцентира се върху разнообразието от инструменти, които предлага Облакът за усъвършенстване на учебния процес и изнасянето му извън рамките на традиционните средства и методи на обучение. Направено е заключение, че облачните технологии предоставят отлични условия за приложение на екипен и индивидуален подход в организацията на учебния процес.

4. Познаване на проблема

Дисертационният труд е резултат на задълбочено проучване на научната и научно-приложната литература по разглежданата проблематика. Докторантката е извършила теоретичен анализ и обзор на 219 литературни източници по темата на дисертацията, 31 от които са на български език, 188 на английски. Деница Шаркова демонстрира умения за самостоятелно провеждане на цялостно научно изследване.

5. Методика на изследването

В дисертационния труд са осъществени: обзор и анализ на научна и научно-приложна литература, свързана с предмета на изследване, наблюдение, анкетиране на студенти и съответна статистическа обработка на експерименталните данни. Избраната методика на изследване позволява да се решат набелязаните задачи и да се постигне поставената цел. В дисертационното изследване е използван комплекс от дейности за събиране на емпирични данни като теоретичен анализ и проучване на педагогически опит, а така също и тяхната обработка чрез математико-статистически, качествен и количествен анализ.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Представеният за рецензиране дисертационен труд на Деница Шаркова на тема „Приложение на облачни технологии в обучението“ е структуриран в следните части: увод, четири глави, изводи, заключение, библиография и 22 приложения. Той съдържа общо 206 страници, онагледен е с 47 таблици и 38 фигури, като 122 страници е основния текст, 14 страници библиография и 64 страници приложения. Добавени са приноси, апробация на резултатите, публикации по дисертационния труд, декларация за оригиналност, перспективи за бъдещо развитие и благодарности.

В **увода** е обоснована актуалността на темата, добре са определени целта, обекта, предмета, хипотезата и задачите на дисертационното изследване.

В **Глава 1** се разглежда и анализира научна и методическа литература по темата за облачните технологии и педагогически подходи, които водят до ефективното им приложение в класната стая. Предлага се също описание на профилите на съвременните обучаеми и преподаватели в контекста на съвременните технологии и тяхното приложение в обучението. Главата завършва с теоретично проучване на научната литература относно екипния и индивидуалния подход в обучението като цяло и акцентира върху липсата на съпоставителни и емпирични изследвания за тяхната ефективност в Облака.

Цитирането е коректно. Използван е точно научният понятиен апарат. На базата на всичко това са определени основните цели на настоящата дисертация и конкретните задачи, с които да бъдат реализирани.

В **Глава 2** е предложен технологичен модел за приложение на облачни технологии в обучението, който е специално разработен за учебни курсове за виртуалното пространство. Описана е теоретичната основа на модела, компонентите, организацията, целите и конкретните задачи в отделните етапи на обучението.

Глава 3 представя дизайна на педагогическия експеримент и предлага подробна информация за отделните фази на експеримента. Описани са: експерименталната методика; съдържанието, използвано в педагогическия експеримент при екипна и индивидуална работа; научните хипотези; демографските данни на участниците; тестовете за оценка на знанията и съответната оценъчна система; даден е и анализ на надеждността на експерименталните инструменти.

Глава 4 разглежда резултатите от анализа на данните, като следва логиката на експерименталните хипотези. Представени са междугрупови съпоставки за работа в екип и индивидуално, както и вътрешногрупови съпоставяния между предварителния, непосредствения и теста за трайност на знания. Главата продължава с анализ на количествени и качествени данни за мнението на студентите за екипна и индивидуална работа. Тази част завършва с обобщение на резултатите и изводи от дисертационния труд.

Посочени са и перспективи за бъдещи изследвания в приложението на облачните технологии в обучението.

В края на всяка глава са направени адекватни изводи от проведените изследвания. Езикът и стилът на изложение са много добри.

7. Приноси на дисертационния труд и значимост за науката и практиката

Признавам посочените от дисертанта приноси и считам, че те са достатъчни за присъждане на образователната и научна степен „доктор“. Основните приноси в резултат на дисертационния труд са с научно-приложен и приложен характер, и могат да се формулират по следния начин:

- 1) Разработен е технологичен модел, интегриращ подходящи облачни технологии с принципи от когнитивизма, конструктивизма, проектно-ориентираното обучение и интерактивния подход с цел оптимално ангажиране на обучаемите в процеса на овладяване на целевите знания и умения;
- 2) Във връзка с технологичния модел са създадени следните инструменти: облачен учебник, динамичен уебсайт, онлайн видеотека и инструментариум от дидактически тестове, задачи и проекти за осъществяване на образователните цели на технологичния модел;
- 3) Проведен е педагогически експеримент за установяване ефективността на обучението по технологичния модел в рамките на два различни подхода на организация на учебната дейност – екипна и индивидуална работа;
- 4) За целта на педагогическия експеримент са разработени експериментални тестове, дидактически материали, анкети и критериални скали за оценяване на целевите писмени умения.

Връзките между приносите, задачите, мястото на описание в дисертационния труд и направените публикации са описани в таблица.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Докторант Деница Шаркова е представила по темата на дисертационния труд пет публикации в рецензирани издания. Този брой е достатъчен като количествен критерий за получаване на научната и образователна степен „доктор“. Представените публикации могат да се обособят по следния начин: две статии в списания (една от които в международно списание), три - в сборници на научни конференции. Три от публикациите са на английски език, две – на български език, една от публикациите е самостоятелна. Публикувани са както следва:

- 1 статия в списание „Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology, III (20), Issue: 40, 2015;
- 1 статия в списание „Педагогика“. бр. 86, книжка 4, 2014;
- 1 статия в Сборник доклади на VIII национална конференция „Образованието и изследванията в информационното общество“, 28 – 29 май 2015, Пловдив;
- 1 статия в Сборник доклади на научна конференция „Иновационни ИКТ изследвания, разработване и приложения в бизнеса и обучението“, Секция Б. Иновативни софтуерни средства в обучението, Хисар, 11-12 ноември, 2015;
- 1 статия в Сборник доклади на научна конференция „Иновационни ИКТ в бизнеса и обучението: тенденции, приложения и разработване“, Пампорово, 24-25 ноември, 2016.

В посочените публикации Деница Шаркова е първи автор в четири от тях. Броят на публикациите отговаря на изискванията на ФМИ при ПУ и отразява постигнатите резултати в дисертационния труд. Посочени са 3 цитирания на нейни публикации.

9. Лично участие на докторантката

Нямам основание да смятам, че представеният за рецензиране дисертационен труд, както и приложените научни публикации, не са лично дело на дисертанта и на неговите съавтори. Прави впечатление, че посочените публикации целенасочено представят отделни части от дисертационното изследване. Този факт и направената апробация в практиката са показател за наличие на траен интерес у докторантката към изследваната проблематика.

10. Автореферат

Представеният автореферат е изготвен в съответствие с изискванията, състои се от 32 страници, релевантен е на съдържанието на дисертационния труд и отразява постигнатите резултати.

11. Критични забележки и препоръки

Нямам критични забележки към проведеното изследване и комплекта материали.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представеният дисертационен труд на **Деница Ангелова Шаркова** на тема „Приложение на облачни технологии в обучението“ отговаря напълно на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, Правилника за развитие на академичния състав на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ и специфичните изисквания на Факултета по математика и информатика при ПУ „Паисий Хилендарски“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

Дисертационният труд показва, че докторант **Деница Ангелова Шаркова** притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научната специалност „Методика на обучението по информационни технологии“, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Въз основа на гореизложеното давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено в рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси.

Предлагам на Уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Деница Ангелова Шаркова в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по ..., докторска програма: Методика на обучението по информационни технологии.

27.01.2018 год.

гр. Пловдив

Рецензент:

доц. д-р Тодорка Терзиева